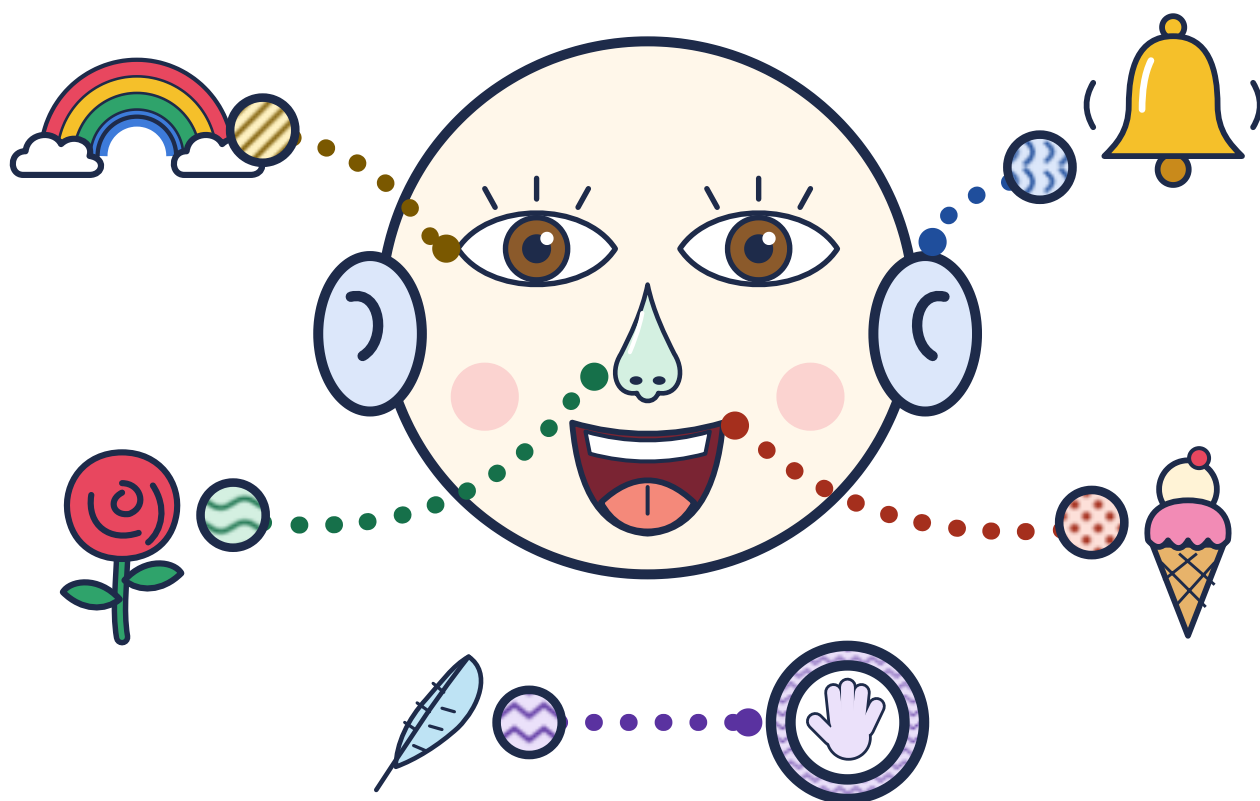

חוקרים את החושים

ערכה חינוכית להדפסה לגן חובה. הילדים מכירים את חמשת החושים ואת האיברים שלהם, חוקרים בחמש פינות, ממיינים, משחקים, ולומדים לשמור על החושים. מעט מילים, הרבה תמונות, ואין צורך לכתוב.

לפני שמתחילים

- כל מה שהילדים רואים מנוקד, קצר וגדול, וכל הוראה מלווה באייקון. את ההוראות מקריא מבוגר.
- מדפיסים בגודל A4, בצבע או בשחור לבן. לכל חוש צבע וגם דוגמה משלו, ולכן הוא מזוהה גם בשחור לבן.
- קווי גזירה עבים ומקווקווים, עם סימן מספריים, וכרטיסים גדולים לגזירה.

מה בערכה

לצוות הגן: מטרות, סדר, פינות, בטיחות והתאמות	2
חמשת החושים, וקו מנוקד מחוש לאיבר	3
חמש פינות חקר: מישוש, ריח, טעם, שמיעה וראייה	4-8
מיון: איזה חוש עוזר?	9
משחק זיכרון, 12 קלפים גדולים	10
שומרים על החושים	11
כשחוש אחד לא עובד	12
יומן החושים שלי	13
תעודה, שתיים בעמוד	14

מטרות

- להכיר את חמשת החושים: החושים מספרים לנו מה קורה סביבנו.
- לקשר כל חוש לאיבר שלו: עיניים, אוזניים, אף, לשון ועור.
- לחקור בעזרת החושים: למשש, להריח, לטעום, להקשיב, להתבונן ולהשוות.
- לשמוע על החושים, ולהכיר בכבוד אנשים שחוש אחד שלהם לא עובד.

סדר מומלץ, על פני כמה ימים

יום 1	מפגש: חמשת החושים. פינה: חיבור חוש לאיבר
יום 2	פינת מישוש ופינת ריח
יום 3	פינת טעם, ומנחשים קולות במפגש
יום 4	מה השתנה? במפגש עם מגש, ומיון בפינה
יום 5	משחק זיכרון בזוגות, ושומרים על החושים
יום 6	מפגש: כשחוש אחד לא עובד. יומן, ובסוף תעודה

כל פעילות כ-10 עד 15 דקות. בפינה ארבעה עד שישה ילדים בכל פעם. אפשר לפרוס על שבועיים.

הכלה והתאמות

- ילדים רגישים למגע, לרעש או לריח יכולים להשתמש בכפפה, לשבת רחוק, לשים מגני אוזניים או להסתכל ולספר.
- ילדים עם לקות ראייה או שמיעה: מציעים חלופה במגע או בראייה, ושואלים מה עוזר להם, רק אם הם רוצים.
- בכל דף אפשר לענות בהצבעה או בהנחת מדבקה במקום הקפה. מבוגר מקריא כל הוראה.

התאמה לתוכנית הלימודים

בתוכנית הלימודים במדע וטכנולוגיה לגן הילדים, החושים הם כלי לחקר הסביבה: הילדים משתמשים בראייה, במגע ובשמיעה כדי לתאר למשל את מזג האוויר, ולומדים שלבעלי חיים יש חושים שקולטים מגע, טעם, ריח, קול ואור. הנושא גוף האדם מטופל בגן בתוכנית החינוך הגופני. הערכה מחברת בין השניים: חוקרים בעזרת החושים, ומכירים את האיברים.

בטיחות

- טעם: רק באישור ההורים ואחרי בדיקת אלרגיות ורגישויות. בלי אגוזים ובלי מזון שעלול להיתקע בגרון. מבוגר מגיש מנה קטנה בכפית נפרדת, אחרי רחיצת ידיים. מי שלא טועמים יכולים להריח ולהסתכל.
- ריח: רק ריחות בטוחים של מזון. מבוגר מחזיק את הצנצנת, הילדים לא מקרבים אותה לאף, ומנפנים ביד את הריח. בלי חומרי ניקוי ובשמים.
- מישוש: חפצים קטנים הם סכנת חנק. בקופסה רק חפצים גדולים, בלי חדים ושכירים, ומבוגר צמוד לפינה.
- שמיעה: עוצמה נעימה, ולא משמיעים קול ליד אוזן של מישהו. ראייה: לא מסתכלים לשמש.

מה מכינים לפינות

- קופסת מישוש:** קופסת נעליים עם חור ליד, ושלוש שקיות בד מסומנות בעיגול, משולש וריבוע. רעיונות: ספוג, אבן חלקה וגדולה, כדור צמר, ספר קטן בכריכה קשה, אצטרובל, כפפת צמר.
- צנצנות ריח:** שלוש צנצנות אטומות עם בד ומכסה מנוקב: לימון; קליפת לימון מגוררת; נענע: עלי נענע טריים, מעט מעוכים; קינמון: מקל קינמון.
- טעם:** מנות קטנות וכפיות אישיות: מתוק: פרוסת תפוח או תמר; מלוח: בייגלה או קרקר מלוח; חמוץ: פלח לימון קטן או מעט מיץ לימון במים.
- שמיעה:** מחיצה או קרטון גדול, ופריטים שמשמיעים קול: פעמון, מפתחות, בקבוק סגור עם אורז, נייר, כוס וכפית.
- ראייה:** מגש עם ארבעה או חמישה חפצים מוכרים, למשחק "מה השתנה?" במפגש.

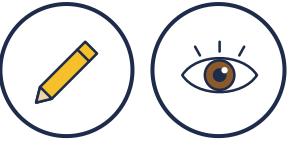
להעשרה

לחקירה נוספת: יש לנו יותר מחמישה חושים. חוש שיווי המשקל עוזר לעמוד על רגל אחת בלי ליפול. אפשר לנסות יחד במפגש, עם עיניים פקוחות ואחר כך עצומות.

שימו לב: "מפת הלשון", שבה כל טעם מורגש באזור אחר, היא טעות ישנה. כל הטעמים מורגשים בכל אזורי הלשון, ולכן בדף הטעם אין מפה.

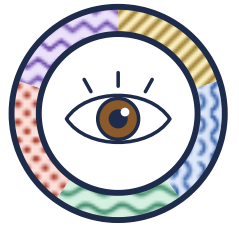

עוד דפים ומתנות
בעמוד הפייסבוק שלנו

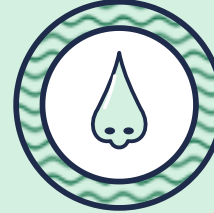
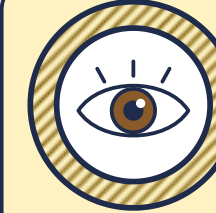

חֲמִשַּׁת הַחוּשִׁים

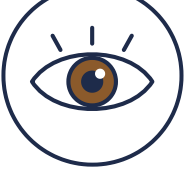
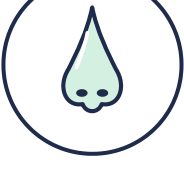
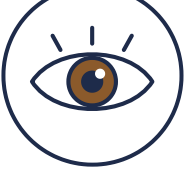
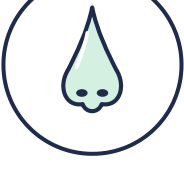
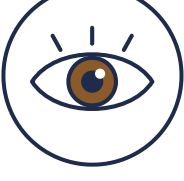
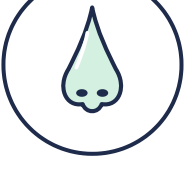
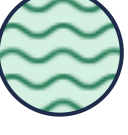
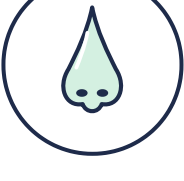
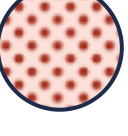
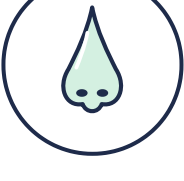
לְכָל חוֹשׁ יֵשׁ אֵיבָר.

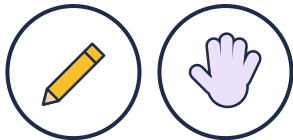

לצוות הגן: במפגש (10 עד 15 דקות) מכירים את חמשת החושים: מצביעים על האיבר בגוף ומשמיעים, מריחים או ממששים משהו. אחר כך בפינה עוברים באצבע ואז בצבע על כל קו מנוקד, מהחוש אל האיבר שלו.

 מְשׁוֹשׁ בְּעוֹר מְרִגִּישִׁים	 טַעַם בְּלָשׁוֹן טוֹעָמִים	 רִיחַ בְּאֵף מְרִיחִים	 שְׁמִיעָה בְּאָזְנִים שׁוֹמְעִים	 רְאִיָּה בְּעֵינַיִם רוֹאִים
---	---	---	--	---

נַעֲבֹר עַל הַקּוֹ הַמְּנוֹקֵד

					רְאִיָּה
					שְׁמִיעָה
					רִיחַ
					טַעַם
					מְשׁוֹשׁ

פְּנֵה 1

קַפְסֵת מְשֻׁשׁ

נִמְשֵׁשׁ בְּלִי לְהִצִּיץ, וְנִקְיִר.

לצוות הגן: בפינה קופסה עם חור ליד ושלוש שקיות בד, ועל כל שקית צורה. ממששים בלי להציץ, ומקיפים בכל זוג תמונה אחת. בסוף מציירים מה היה בשקית, ופותחים לבדוק יחד. כ-10 דקות.

מָה הָיָה
בַּשִּׁקִּית?

מַחְסָפִים

חֶלֶק

קֶשֶׁה

רִיר

מָה הָיָה
בַּשִּׁקִּית?

מַחְסָפִים

חֶלֶק

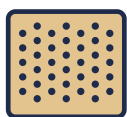
קֶשֶׁה

רִיר

מָה הָיָה
בַּשִּׁקִּית?

מַחְסָפִים

חֶלֶק

קֶשֶׁה

רִיר

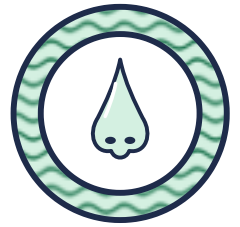

פְּנֵה 2

צֻצְנוֹת רֵיחַ

נְרִיחַ וְנִקְיף תְּמוּנָה.

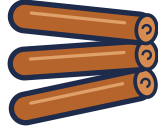
לצוות הגן: מכינים שלוש צנצנות מכוסות בבד ומסמנים עליהן צורה: עיגול: לימון; משולש: נענע; ריבוע: קינמון. מבוגר מחזיק את הצנצנת ומנפנף את הריח אל האף. בכל שורה מקיפים את התמונה של הריח, ופרצוף. כ-10 דקות.

לא אהבתי

אהבתי

קִנְמוֹן

לִימון

נְעָנָע

לא אהבתי

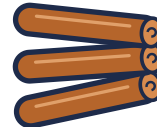
אהבתי

נְעָנָע

לִימון

קִנְמוֹן

לא אהבתי

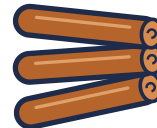
אהבתי

לִימון

נְעָנָע

קִנְמוֹן

הַרִיחַ הָאֲהוּב עָלַי

פְּנֵה 3

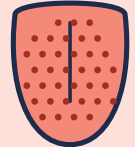
מְתוֹק, מְלוּחַ, חֲמוּץ

נִטְעָם וְנִקְיֵר פְּרָצוּף.

לצוות הגן: טועמים רק אחרי אישור ההורים ובדיקת אלרגיות, בלי אגוזים, במנה קטנה ובכפית נפרדת לכל אחד. מבוגר מגיש. מסמנים שטעמנו ומקיפים פרצוף. כ-10 דקות.

כָּל הַלָּשׁוֹן מְרַגֶּשֶׁה אֶת כָּל הַטַּעֲמִים!

לא אֶהְבֵּתִי

אֶהְבֵּתִי

טַעַמְנוּ

מְתוֹק

לא אֶהְבֵּתִי

אֶהְבֵּתִי

טַעַמְנוּ

מְלוּחַ

לא אֶהְבֵּתִי

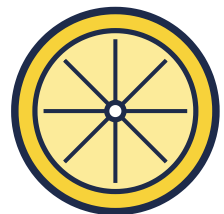

אֶהְבֵּתִי

טַעַמְנוּ

חֲמוּץ

פְּנֵה 4

מְנוּחָשִׁים קוֹלוֹת

בְּקִישׁ וּבְקִיר.

לצוות הגן: במפגש משמיעים כל קול מאחורי מחיצה, בעוצמה נעימה, והילדים מקשיבים בעיניים עצומות ומקיפים מה שמענו. בחלק התחתון משמיעים שני צלילים ומקיפים: חזק או שקט. כ-15 דקות.

מָה שְׁמַעְנוּ?

רֵעָשׁוּ

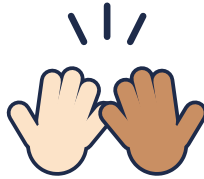
מִפְתָּחוֹת

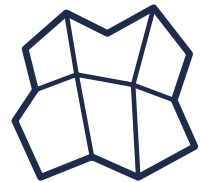
פְּעֻמוֹן

כִּפִּית בָּכוֹס

מְחִיאוֹת כַּפַּיִם

בִּיר

חֲזָק אוֹ שָׁקֵט?

שָׁקֵט

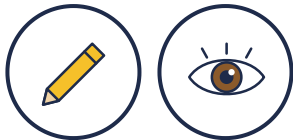
חֲזָק

שָׁקֵט

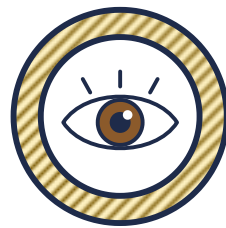
חֲזָק

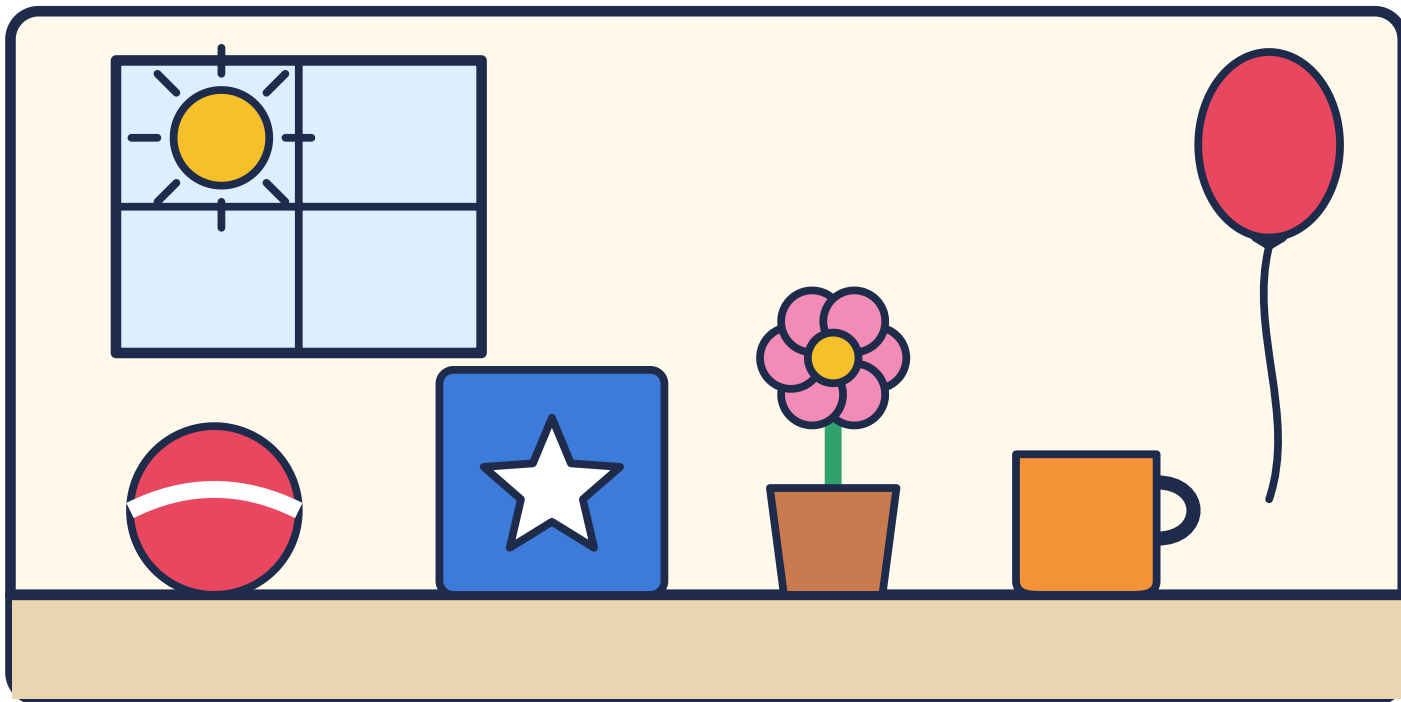
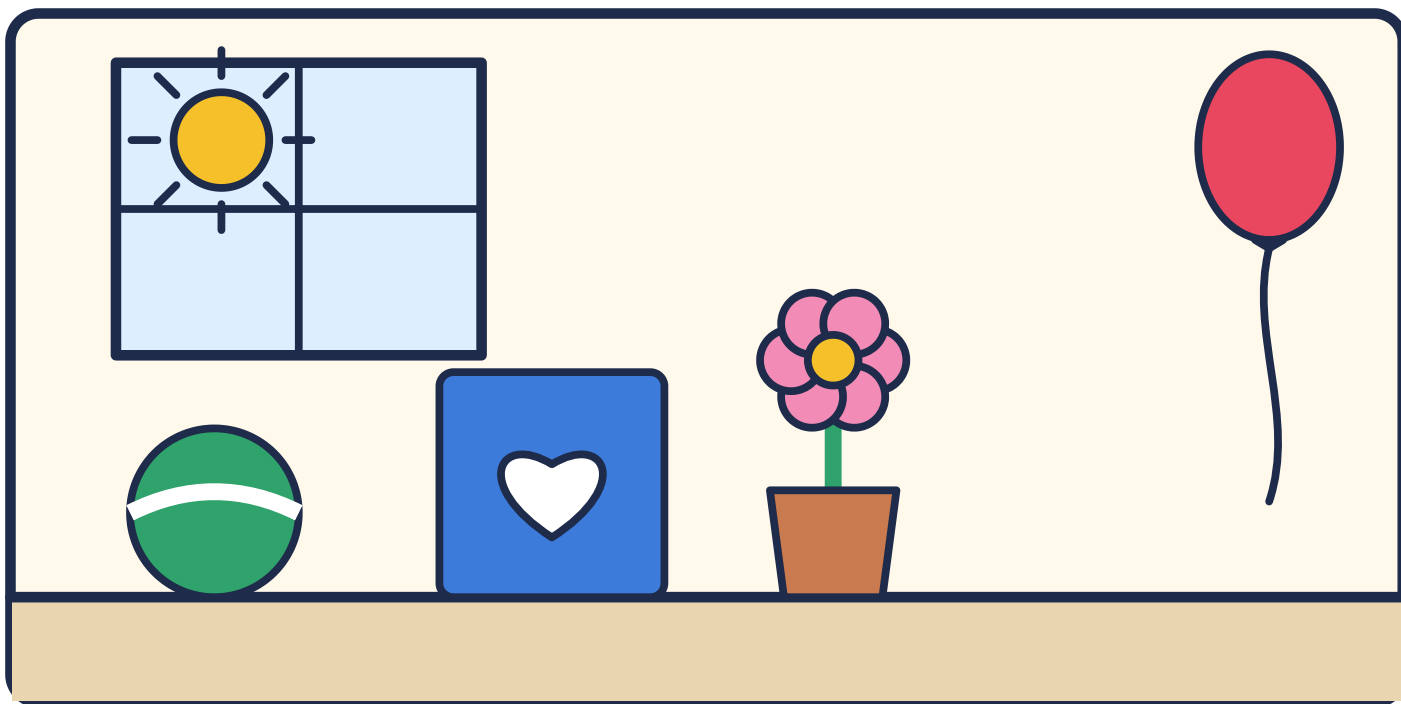

פְּנֵה 5

מה השתנה? נמצא שלושה הבדלים.

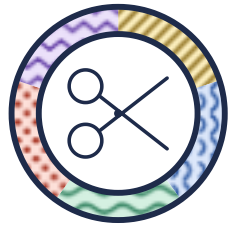
לצוות הגן: קודם משחקים במפגש: שמים חפצים על מגש, עוצמים עיניים ומשנים דבר אחד. אחר כך מחפשים בדף שלושה הבדלים ומקיפים אותם בתמונה התחתונה. התשובות: הכדור שונה בצבע; על הקופסה לב במקום כוכב; הכוס נעלמה.

מְצָאוּ:

איזה חוש עוזר? נגזר ונדביק.

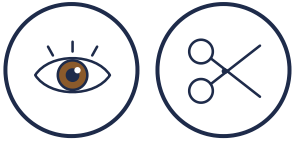

לצוות הגן: גוזרים את ששת הכרטיסים לאורך הקווים העבים, ומדביקים כל כרטיס מתחת לחוש שעוזר לגלות אותו. יש פריטים שמתאימים ליותר מחוש אחד, וכל תשובה כזאת נכונה (ורד: ריח וראייה; גלידה: טעם ומישוש).

 מְשׁוּשׁ	 טֶעַם	 רִיחַ	 שְׁמִיעָה	 רְאִיָּה
				

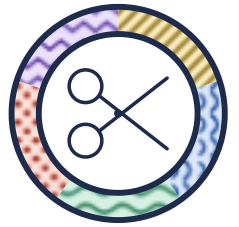
יש דברים שמתאימים ליותר מחוש אחד. ★

					
 תוף	 ורד	 קשת	 נוצה	 פעמון	 גלידה

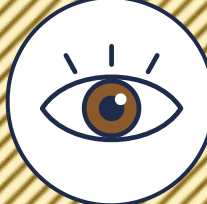
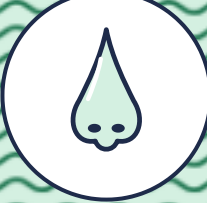
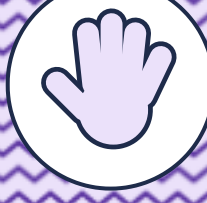

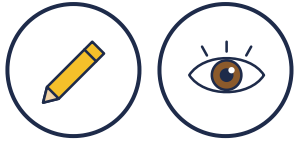
משחק זכרון

נגזר ונחפש זוגות.

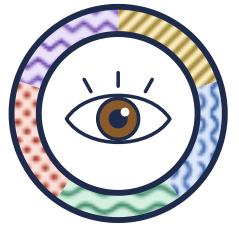
לצוות הגן: המבוגר גוזר מראש או גוזרים יחד את 12 הקלפים. משחקים בזוגות, הקלפים הפוכים: בכל תור הופכים שניים. זוג הוא איבר ודבר שמרגישים בעזרתו. זוג אחר שמוסבר היטב מתקבל.

 לִשׁוֹן	 פֶּעֶמּוֹן	 עֵינַיִם
 וָרֵד	 אָזְנִים	 נוֹצָה
 אֵר	 קֶשֶׁת	 עוֹר
 תֶּף	 אָזְנִים	 גְּלִידָה

שומרים על החושים

בטוח או לא? נקיי.

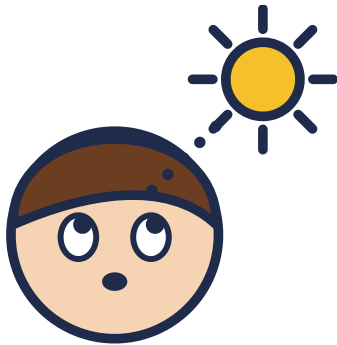

לצוות הגן: במפגש מדברים על כל תמונה: איך היא שומרת על החוש, או מה עלול לקרות. מקיפים פרצוף מחייך או עצוב. בטוח: משקפי שמש, מגני אוזניים ברעש ורוחצים ידיים. לא בטוח: מסתכלים ישר לשמש, מכניסים חפץ לאוזן ומריחים חומר ניקוי.

מסתכלים ישר
לשמש

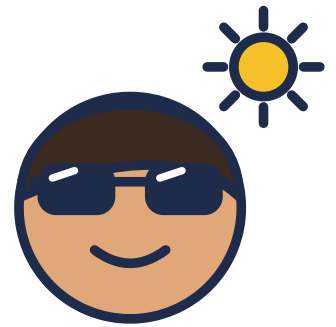
בטוח לא בטוח

משקפי שמש

בטוח לא בטוח

מגני אזניים
ברעש

בטוח לא בטוח

מכניסים חפץ
לאזן

בטוח לא בטוח

מריחים חומר
נקי

בטוח לא בטוח

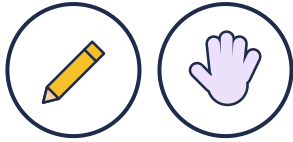

רוחצים ידיים

בטוח לא בטוח

נְשָׁחוּשׁ אֶחָד לֹא עוֹבֵד

איזה חוש עוזר? נקרי.

לצוות הגן: במפגש מדברים בכבוד ובסקרנות על כל כלי, ומקיפים את החוש שעוזר (מקל לבן; מישוש ושמיעה; כתב ברייל; מישוש; שפת סימנים; ראייה; מכשיר שמיעה; שמיעה). תשובה אחרת שמוסברת היטב גם נכונה. בתא הברייל רק ששת המקומות של הנקודות, ולא אות; ציור הידיים כללי, ולא סימן מסוים.

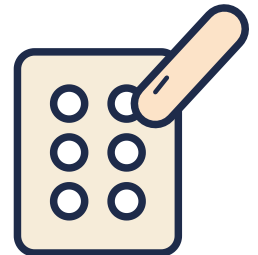
יש אנשים שלא רואים, ויש אנשים שלא שומעים.
הם נעזרים בחושים אחרים ובכלים מיוחדים.

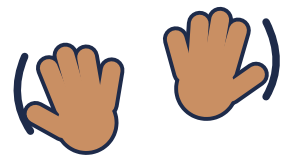
מקל לבן
מרגישים את הדרך.

כתב ברייל
קוראים באצבעות.

שפת סימנים
מדברים בידיים.

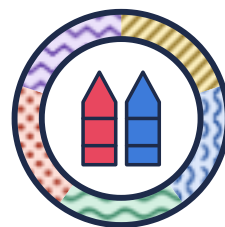
מכשיר שמיעה
מגביר את הקולות.

יומן החושים שלי

נצייר מה גלינו.

לצוות הגן: חוש אחד בכל יום, אחרי הפינה שלו: מציירים משהו שגלינו בעזרתו. ביום השישי מקיפים את החוש האהוב ומספרים למה. את השם כותב מבוגר בגב הדף.

שמיעה: מה שמעתי?

ראייה: מה ראיתי?

טעם: מה טעמתי?

ריח: מה הריחתי?

החוש האהוב עלי

משוש: במה נגעתי?

תְּעוּדָה

חֵקֶר הַחוּשִׁים

שֵׁם _____

עַל סִקְרָנוֹת, הַקְשָׁבָה וְגִלּוּיִים!

חֲתִימָה _____

תַּאֲרִיךְ _____

תְּעוּדָה

חֵקֶר הַחוּשִׁים

שֵׁם _____

עַל סִקְרָנוֹת, הַקְשָׁבָה וְגִלּוּיִים!

חֲתִימָה _____

תַּאֲרִיךְ _____